

Спринський Ю.Р.,

*аспірант кафедри вокально-хорового,
хореографічного та образотворчого мистецтва,
факультету початкової освіти та мистецтва,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна
(yuriy.demacia@gmail.com)*

Полюга В.В.

*кандидат філософських наук, доцент кафедри вокально-хорового,
хореографічного та образотворчого мистецтва,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна
(poliuhav@dspu.edu.ua)*

Музичні уподобання молоді

У статті проаналізовано музичні уподобання молоді, розглянуто вплив музики на емоційну, когнітивну сфери особистості, на особливості соціальної взаємодії, виокремлено чинники, що впливають на зміну музичних смаків молоді, охарактеризовано структуру музичних вподобань та їх зв'язок з певними типами особистості, описано музику як засіб емоційної саморегуляції, способу відволіктися від негативних думок, подано специфіку впливу музики на формування молоді особистості через призму соціальної взаємодії та загальних психологічних особливостей цього життєвого етапу.

Ключові слова: *музика, музичні стилі, музичні уподобання, емоційна сфера, когнітивна сфера, властивості особистості.*

Musical preferences of youth

The article analyzes the musical preferences of young people, considers the influence of music on the emotional and cognitive spheres of personality, on the

peculiarities of social interaction, identifies the factors influencing the change in musical tastes of young people, characterizes the structure of musical preferences and their connection with certain types of personality, describes music as a means of emotional self-regulation, a way to distract from negative thoughts, presents the specifics of the influence of music on the formation of a young personality through the prism of social interaction and general psychological features of the same.

Key words: *music, musical styles, musical preferences, emotional sphere, cognitive sphere, personality traits.*

Постановка проблеми. Музика супроводжує людину упродовж усього життя – від перших колискових мелодій у дитинстві до композицій, які вона обирає самостійно, слухає цілеспрямовано чи чує у фоновому режимі. Уже в ранньому віці формується особисте ставлення до музики, з'являються перші уподобання щодо того, які звуки приємні, а які – ні.

Саме поняття «музика» визначається як сукупність звуків, створених за допомогою музичних інструментів, голосу, електронних технологій або їх комбінації, що призначені для естетичного задоволення слухачів (English Meaning – Cambridge Dictionary, 2023). Упродовж історії людства музика зазнавала змін, трансформуючи своє значення та функції..

Аналіз основних досліджень і публікацій. З давніх часів музика відігравала важливу роль у спілкуванні та соціальній взаємодії. Вона слугувала засобом супроводу релігійних обрядів, розважальних заходів та значущих суспільних подій. Зокрема, у Середньовіччі музика стала невід'ємною частиною богослужінь. Період Ренесансу приніс нові жанри, такі як мадригали та опери. У добу Бароко музичне мистецтво ускладнилося, з'явилися нові інструменти й техніки виконання. Класична епоха надала музиці гармонійності та структурованості, тоді як романтизм зробив її емоційнішою та експресивнішою. У XX ст. відбулося стрімке зростання музичних напрямів: виникли рок, поп, електронна музика, хіп-хоп та інші жанри. Завдяки взаємодії

різних культур і традицій музика стала глобальним феноменом, що впливає на людське й суспільне життя (Killin A., 2018).

Розвиток музичних технологій сприяв посиленню інтересу до сприйняття та емоційного впливу музики. Дослідники вивчають її роль у повсякденному житті, її здатність викликати емоції, впливати на продуктивність та психоемоційний стан людини.

Мета статті – проаналізувати музичні уподобання молоді.

Виклад основного матеріалу. Музичні вподобання – це індивідуальні смаки, особисті переваги й емоційне сприйняття музики. Вони відображають характер людини, її ставлення до різних жанрів, виконавців і музичних напрямів. До них належать такі аспекти, як улюблені музичні стилі (рок, поп, хіп-хоп, джаз, класика, електронна музика тощо), конкретні артисти чи гурти, особливості текстів пісень, емоційний вплив мелодій, а також музичні епохи та їхні характерні стилі.

Загалом, музичні уподобання молоді в Україні – це тема, яка часто зустрічається в роботах на межі соціальної психології, педагогіки, культурології, а також соціології. Зміни в музичних вподобаннях упродовж життя формуються під впливом різноманітних чинників: культурного середовища, особистого досвіду, сімейних традицій, соціальних подій і життєвих ситуацій. Музичні смаки можуть змінюватися разом із розвитком особистості – людина відкриває для себе нові стилі, виконавців та напрями, адаптуючи свої вподобання залежно від настрою, переживань або сучасних культурних тенденцій. Хоча вподобання в музиці мають індивідуальний характер, вони також можуть стати засобом соціальної взаємодії, допомагаючи знайти однодумців і спілкуватися з тими, хто поділяє схожі смаки.

Науковці вивчають музичні вподобання з позицій різних психологічних підходів, зокрема психоаналізу, когнітивної науки та соціальної психології. Дослідження показують, що музика здатна впливати на емоційний стан, викликати фізіологічні реакції, такі як прискорення серцебиття чи зміни артеріального тиску. Звукові хвилі активують певні нейронні мережі мозку,

пов'язані з емоціями, настроєм і мотивацією. Саме ці особливості музики широко використовуються в рекламі, кінематографі та інших видах мистецтва, де важливо створювати певний психологічний ефект на аудиторію.

Музика також має здатність впливати на когнітивні процеси, зокрема на пам'ять та концентрацію уваги. Наприклад, під час виконання одноманітних завдань, які потребують тривалого зосередження, музичний супровід може знижувати рівень втоми та поліпшувати функціонування мозку (Панченко Ю., 2023). Водночас не всі музичні жанри однаково впливають на концентрацію: зокрема, музика з вокальними партіями може бути більш відволікаючою, ніж інструментальні композиції.

Музика сприяє і розвитку творчих здібностей. Дослідження свідчать, що прослуховування певних мелодій може стимулювати креативність та підвищувати рівень нестандартних рішень (Rentfrow, Peter J., 2012: с. 402).

Вивчення зв'язку між музичними вподобаннями та особистісними рисами показало, що вони (вподобання) мають певну структуру та можуть бути пов'язані з чотирма основними типами особистості (Rentfrow Peter J. and Gosling Samuel D., 2003: 1240):

- рефлексивні та складні особистості віддають перевагу джазу або блюзу.
- емоційні та бунтівні люди частіше слухають рок-музику.
- оптимісти, які дотримуються традиційних поглядів, надають перевагу класичним композиціям.
- енергійні та товариські особи люблять динамічну музику, зокрема поп та хіп-хоп.

Результати дослідження підтвердили, що вибір музичних жанрів може вказувати на певні особистісні характеристики. Так, прихильники року виявилися відкритими до нового досвіду, екстравертами, емоційними та схильними до ризику. Вони мають високу фізичну активність, можуть бути самовпевненими та вважають себе розумними.

Ті, хто віддає перевагу джазу або блюзу, зазвичай мають творче мислення, багату уяву, прагнуть естетичного досвіду, є толерантними до інших та не сприймають консервативних цінностей.

Прихильники класичної музики, як правило, спокійні, життєрадісні, соціально відкриті, надійні та доброзичливі. Вони часто вважають себе фізично привабливими та схильні до більш традиційного мислення.

Любителі ритмічної музики, зокрема попу та хіп-хопу, зазвичай енергійні, комунікабельні, схильні до легкого ставлення до життя та вважають себе фізично привабливими. Вони часто уникають консервативних ідеалів і віддають перевагу більш сучасним тенденціям.

Дослідження музичних уподобань набули особливого значення під час пандемії COVID-19. У цей період вчені активно вивчали, як прослуховування музики впливає на емоційний стан людей. Було встановлено, що в умовах ізоляції багато людей використовували музику як засіб емоційної саморегуляції, способу відволіктися від негативних думок і підтримати відчуття зв'язку з оточенням.

Результати досліджень також засвідчили зміну музичних звичок: значна частина респондентів зазначила, що слухали більше музики та шукали композиції з глибшим емоційним впливом. Крім того, музика стала інструментом для подолання відчуття рутини та прагнення до ескапізму в умовах обмеженого соціального життя (Carlson, E., Wilson, J., Baltazar, M., Duman, D., Peltola, H. R., Toiviainen, P., & Saarikallio, S., 2021).

Загалом, музичні вподобання залишаються важливим предметом наукових досліджень, оскільки допомагають глибше зрозуміти вплив музики на емоційний стан і поведінку. Такі дослідження аналізують вибір конкретних жанрів, виконавців чи композицій, а також мотиви, які спонукають людей обирати ту чи іншу музику.

Аналіз музичних уподобань молоді становить особливий інтерес, оскільки цей віковий період характеризується важливими змінами в соціальному, когнітивному та емоційному розвитку. Вивчення музичних вподобань юнаків та

юнок дозволяє краще зрозуміти вплив музики на формування особистості, соціальні взаємодії та її загальні психологічні особливості.

Юність – це один із найбільш значущих періодів у житті людини. Саме в цей час відбувається вибір життєвого шляху та професійної діяльності, яка не лише приносить задоволення, а й сприятиме особистісному розвитку (Poliuha V., 2018: 156). Формується світогляд, що згодом визначатиме поведінку та спосіб життя. Молоді люди починають усвідомлювати власні можливості й обмеження, розвивають самооцінку та самоповагу. Водночас цей етап часто супроводжується психологічними труднощами, що робить його одним із найскладніших у житті.

У процесі юнацького самовизначення остаточно формуються музичні вподобання. Молодь активно досліджує свої смаки, прагнучи знайти те, що найбільше відповідає її інтересам та внутрішньому світові. Музика може не лише стати засобом спілкування з однолітками, а й надихнути на нові заняття чи творчі пошуки.

Висновки. Отже, музичні вподобання в пізньому юнацькому віці є важливим чинником формування особистісної ідентичності, соціальних зв'язків та самовираження студентів. Дослідження свідчать про широкий спектр музичних смаків молоді, їхній взаємозв'язок з емоційним станом і поведінковими особливостями. Вивчення цих уподобань сприяє створенню сприятливого середовища, яке стимулює самовираження та розвиток творчого потенціалу молодих людей, що, зі свого боку, відкриває нові напрями для подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. *Мистецтво та освіта: новації і перспективи*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (8 грудня 2022 року, м. Чернігів) / упор. Дорошенко Т. В., Солдатенко О. І., Силко Є. М. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2022. 184 с.

2. *Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 26–27 квіт. 2023 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, ф-т муз. мистецтва. Київ : КНУКіМ, 2023. 276 с.

3. Панченко, Ю. (2023) Музика як засіб саморегуляції людини. *Мистецтвознавство. Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 60, том 3 2023. С. 51–56. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-3-7>(дата звернення: 11.02.2025)

4. Carlson, E., Wilson, J., Baltazar, M., Duman, D., Peltola, H. R., Toiviainen, P., & Saarikallio, S. (2021, May 4). The Role of Music in Everyday Life During the First Wave of the Coronavirus Pandemic: A Mixed-Methods Exploratory Study. *Frontiers in Psychology*, 12.

5. Killin, A. (2018, January 1). The origins of music. *Music & Science*, 1, 205920431775197.

6. Montagu, J. (2017, June 20). How Music and Instruments Began: A Brief Overview of the Origin and Entire Development of Music, from Its Earliest Stages. *Frontiers in Sociology*, 2.

7. Poliuha, V. (2018). Existential Value of Musical Creativity (Characteristics and Semantic Orientation) (2018). *Lubelski rocznik pedagogiczny*, pp.153-162. https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=en&hl=en&user=MeRkAxMAAAAJ (дата звернення: 14.03.2025)

8. Rentfrow Peter J. and Gosling Samuel D. (2003). The Do Re Mi's of Everyday Life: The Structure and Personality Correlates of Music Preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2003, Vol. 84, No. 6, 1236–1256.

9. Rentfrow, Peter J. (2012). The Role of Music in Everyday Life: Current Directions in the Social Psychology of Music. *Social and Personality Psychology Compass*, vol. 6, no. 5, Wiley, May 2012, pp. 402–16.

10. Music. (2023, May 10). MUSIC | English Meaning - Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/music> (дата звернення: 10.04.2025).